

POKO – Transplantasjonskirurgisk sengepost, 2024

Bakgrunn

30 % av pasienter får kvalme/oppkast po. Risikopasienter opptil 80 %.

Risikofaktorer - 1 poeng per linje

Kvinne	
Alder, under 50 år	
Ikke-røyker	
Tidl. POKO, reisesyke, svangerskapskvalme eller angst	
Operasjon, spesielt laparoskopi	
Opioidbehandling, hypoksi, hypotensjon, BT-fall, generell anestesi	
Sum risikofaktorer (2-3 moderat risiko, over 3 høy risiko)	

Anamnese

Ventrikelretensjon/ forsinket ventrikkeltømming	• Intermitterende kvalme, tidlig metthet og følelse av oppblåsthet etter mat.• Bedres av oppkast (lite og evt. matrester).	
Metabolske forstyrrelser/ kjemiske årsaker	• Vedvarende kvalme, forverret ved syn/luft av mat. Bedres ikke av oppkast.• Endret mental status: delir, forvirring, uremi, ↓Na, ↓↑bl.s, ↑Ca.	
Viscerale årsaker (innvoller)	• Intermitterende kvalme, magesmerter, endret avføringsmønster.• Bedres av oppkast (stort volum, galle/avføring). Tarmobstruksjon?	
Corticale årsaker (hjernenbark)	• Assosiert med f.eks angst.	
Vestibulære årsaker (balanse-organet)	• Forverret ved bevegelse, ledsaget av svimmelhet.	
Andre	Infeksjoner	• F.eks pankreatitt.
	Obstipasjon	• Oppblåsthet, redusert tømingsfrekvens.
	Relatert til kakeksi (tap av vekt, muskel- masse, med fatigue og anoreksi) og autonom svikt	• Synkope-episoder, tidlig metthet.

Medikamentell

Dopaminantagonister: <i>Medikamentutløst, postoperativ kvalme</i>	Metoklopramid (Afipran) Haloperidol (Haldol) Droperidol (Dridol)
Antihistaminer: <i>Bevegelsesrelatert eller opioidindusert, GI-obstruksjon</i>	Prometazin (Phenergan)
Antikolinergika: <i>Bevegelses- utløst, tarmobstruksjon</i>	Butylskopolamin (Buscopan)
Serotonin-antagonister: <i>Postoperativ kvalme</i>	Ondansetron (Zofran, Ondansetron)
Anxiolytika: <i>Angstkomponent, betinget kvalme</i>	Diazepam (Stesolid) Oksazepam (Sobril)

Generelt

- Kombiner flere medikamenter fra ulike grupper.
- Hvis et medikament ikke virker, ikke gjenta, prøv annen gruppe.
- Vanskelig å behandle: 20-50 % effekt ved ett medikament, ved kombinasjon av flere medikament øker effekten.
- Husk laksantia!

Ved gastroparese

Motorikk- stimulerende	• Metoklopramin (Afipran, Metoclopramide)• Mirtazapin (Mirtazapin, Remeron)• Erytromycin (Abboticin, Ery-Max)

Ikke-medikamentell

Brus og chips. Ryddig nattbord. Kald mat er ofte bedre enn varm. Lurt å unngå melkeprodukter. Frisk luft!	Trygge og støtte pasienten. Opp å gå. Ikke ligge flatt, gjerne i sideleie. Akupressur.